

Aramea-Suomi

Interlineaarinen käännös

Johanneksen ilместys

Nehemia media

כתבא קדישא
לפינלאנד'יא

תאומא לויא

Käännös ja kommentit: Tuomas Levänen, Piikkiö

Kannen suunnittelu ja taitto: Matti Lahtinen, Nehemia media

Kustantaja: Nehemia media, Turku, 2016

Painopaikka: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

Isbn: 978-952-7111-05-5

Pyhät kirjoitukset suomalaisille osa 3.

Aramea-Suomi

*Johanneksen
ilmestys*

Sarjassa ilmestynyt aiemmin:

Pyhät kirjoitukset suomalaisille osa 1:

Armea-Suomi interlineaari, Paavalin kirjeet galatalaisille, efesolaisille ja filipiläisille, 2015

Pyhät kirjoitukset suomalaisille osa 2:

Aramea-suomi interlineaari, Johanneksen evankeliumi, 2016

LUKUOHJE

Kirja rakentuu siten, että ensin on arameankielinen teksti, jonka alla on vastaava suomenkielen sana, usein perusmuodossa. Sujuvakielliset käännökset on erotettu interlineaarista lihavoinnilla, joka on kursivoitu.

Tuomas Leväsen kommentit erottuvat sujuvakiellisestä käännöksestä siten, ettei niitä ole kursivoitu.

Lukiessasi interlineaaria on hyvä muistaa, että suomennosta luetaan, kuten arameaakin oikealta vasemmalle. Sujuvakielliset tekstit luetaan normaalisti vasemmalta oikealle.

Esipuhe

”Koska kirja on syntynyt Pyhästä Hengestä, juutalaisella on lupa tutkia tätä”, kirjoitti tästä kirjasta rabbi Abraham ben Ezra (1092-1167). Länsimainen akateemis-hellenistinen maailma väittää tekstiä perusteettomasti 400-luvun käännökseksi. Sekä Origenes, että *Patrologia Orientalis*, kertovat meille jo 200-luvulla, että Matteus kirjoitti evankeliuminsa Kesareassa aramean (hebrealaisten, ei hebrean) kielellä, ja se käännettiin ”Messiaan voimasta” heti kaikille kielille. Siis myös koptin- ja geezinkieliset tekstit ovat vanhempia, kuin mitä nykyaikamme hellenistit varmuudella oikeaksi sanovat. Epiphanius kertoo 300-luvulla, että Apostolien Tekoja ja Johanneksen tekstejä luettiin hebrealaisten kielellä. Josefus kirjoittaa ensimmäisen vuosisadan lopussa, ettei ”keskuudessamme” ole kuin muutama kreikan taitoinen. Tällaiset lauseet monissa historian kirjoituksissa kuitenkin sivuutetaan huolettomasti. Näyttää siltä, että Targumin ja Peshittan täydellinen kätkeyminen länsimaiden valtaosalta, on osa taivaallista suunnitelmaa lopun ajalle. Jopa Vulgataa tutkitaan ja tulkitaan enemmän kuin aramean versioita! Mielenkiintoinen yksityiskohta historiassa on myös se, että Laodikea ja Kolossa tuhoutuivat maanjäristyksessä vuonna 66, ja Laodikea rakennettiin uudestaan Aureliuksen toimesta yli sata vuotta myöhemmin. Jos Laodikeassa on siis ollut menestyvä seurakunta, joka sanoo olevansa rikas, tämä siirtää koko teoksen kirjoittamisen ajankohdan tuolle ajalle.

Messiaamme ja apostoli Johanneksen äidinkielisen version on tarkoitus tuoda esiin ikivanhat ja luotettavat sanavalinnat ja näkökulmat sanasta sanaan, käytössä olevien kreikan tekstien rinnalle, sekä tietysti innostaa suomalaisia tutkimaan Jumalan sanaa. Charles C. Torrey kutsuu kreikankielistä ilmestyskirjaa ”kieliopilliseksi anarkiaksi” ja hänen mukaansa kreikan teksti on täynnä valtavia kielioppivirheitä, jotka hän tulkitsee loukkaukseksi kreikan kirjallisuutta vastaan. Torrey luettelee tästä kirjasta esimerkkijakeina mm. 1:4, 1:15, 11:3, 17:4, 22:5. Aramean tekstissä kieliopin kanssa ongelmia ei ole. Delitzschin toimittama Raamatun hebrean kielinen UT seuraa kauniisti Peshittan sanavalintoja. Mutta historiasta tähän päivään; eikö olekin sanan lukijalle tärkeintä se, mitä Henki todistaa sisäisessä maailmassa? Armon Heran siunatkoon jokaista lukijaa.

1. גלינא דישוע משיחא דיהב לה אלהא למחוי לעבדוהי

palvelijoilleen osoittaakseen Jumala hänelle antoi jonka Messias Jeshuan ilmestys

מא דיהיב למהוא בעגל ושודע כד שלח ביד

kautta lähetti kun vertauskuvat hetkessä tapahtumaan annettu mitä

מלאכה לעבדה יוחנן:

Johannan palvelijalleen enkelinsä

Jeshuan, Messiaan ilmestys, jonka Jumala antoi, osoittaakseen palvelijoilleen, mitä on annettu tapahtuvaksi pian, kun lähetti vertauskuvat, hänen enkelinsä käden kautta, palvelijalleen Johannanille.

2. הו דאסהד למלתא דאלהא ולסהדותה דישוע משיחא כל

kaikki Messias Jeshuan todistukselleen ja Jumalan sanalle todisti joka hän .

מא דחזא:

näki että mitä

Hänen, joka todisti siitä Jumalan sanasta, ja Jeshuan, Messiaan todistuksesta; kaikki, mitä hän näki.

3. טובוהי למן דקרא ולאילין דשמעין מלא דנביותא הדא

tämä profetian sanat kuuleva joka nuo ja lukee joka kenelle siunauksensa

ונטרין אילין דכתיבן בה זבנא גיר קרב:

lähellä sillä aika siinä kirjoitetut jotka ne varjelevat ja

Hänen siunauksensa sille, joka lukee, ja niille, jotka kuulevat tämän profetian sanat, ja pitävät ne siinä kirjoitetut asiat, sillä se aika on lähellä!

4. יוחנן לשבע עדתא דבאסיא טיבותא לכון ושלמא מן הו

hänestä rauha ja teille siunaukset Aasiassa jotka seurakunnat seitsemälle Johannan

דאיתוהי

se on joka

ואיתוהי הוא ואתא ומן שבע רוחא אילין דקדם כורסיה:

valtaistuimensa edessä jotka nuo henget seitsemältä ja tulee ja on ollut ja

Johanneksen ilmestys

Johannan seitsemälle seurakunnalle, jotka ovat Aasiassa; siunaukset ja rauha teille Hänestä, joka on, ja on ollut, ja joka tulee, ja niiltä seitsemältä hengeltä, jotka ovat hänen valtaistuimensa edessä.

⁵ ומן ישוע משיחא סהדא מהימנא בוכרא דמיתא ורשא
johtaja ja kuolleiden ensihedelmä uskollinen todistaja Messias Jeshualta ja .
דמלכא דארעא הו דמחב לן ושרא לן מן חטהין
synneistämme meidät vapauttanut ja meitä rakastaa hän maan kuninkaiden
בדמה:
verensä kautta

Ja Messias Jeshualta, uskolliselta todistajalta, kuolleiden esikoiselta ja maan kuninkaiden hallitsijalta. Hän rakastaa meitä, ja on hänen verensä kautta vapauttanut meidät synneistämme.

⁶ ועבד לן מלכותא כהניתא לאלהא ואבוהי לה תשובחתא
kirkkaus hänelle isälle ja Jumalalle papillinen kuningaskunta meidät tehnyt ja
ואוחדנא לעלם עלמין אמין:
amen iankaikkisuudet iankaikkiselle hallitusvalta ja

Ja tehnyt meidät papilliseksi kuningaskunnaksi Jumalalle ja Isälle – Hänelle kirkkaus ja valta, aina ja iankaikkisesti, amen.

⁷ הא אתא עם עננא ונחזיניהי כל עינא ואף אילין
nuo myös ja silmä kaikki näkee hänet pilvien kanssa hän tulee katso .
דדקרוהי ונרקדן עלוהי כל שרבתא דארעא אין ואמין:
amen niin maan perheet kaikki häntä he surevat ja jotka lävistivät

Katso, Hän tulee pilvien kanssa, ja kaikki silmät näkevät Hänet, ja myös ne, jotka Hänet lävistivät, ja kaikki maan perhekunnat surevat Häntä. Niin, amen!

⁸ אנא אלף ותו אמר מריא אלהא הו דאיתוהי ואיתוהי
ollut ja joka on hän Jumala Herra sanoo tav ja alef minä .
הוא ואתא הו דאחיד כל:
kaikki ylläpitää joka hän tulee ja on hän

Minä olen alef ja tav, sanoo Herra Jumala, Hän, joka on, ja on ollut, ja tuleva on – Hän, joka ylläpitää kaikkea.

⁹ אנא יוחנן אחוכון ובר שותפכון באולצנא ובמסיברנותא

kärsivällisyydessä ja kärsimyksessä työtoverinne poika ja veljenne JohANNAN minä .

דבישוע הוית בגזרתא דמתקריא פטמוס מטל מלתא

sana tähden Patmos kutsuttu joka saarella minä olin Jeshuassa joka

דאלהא ומטל סהדותא דישוע משיחא:

Messias Jeshuan todistus tähden ja Jumalan

Minä, JohANNAN, veljenne ja työtoverinne poika, kärsimyksessä ja kärsivällisyydessä, jotka ovat Jeshuassa, olin saarella, joka on kutsuttu "Patmos", Jumalan sanan tähden, ja Mes-sias Jeshuan todistuksen tähden.

¹⁰ והוית ברוח ביומא דחדבשבא ושמעת מן בסתרי קלא

ääni takaani kuulin ja viikon ykkösenä päivänä hengessä minä olin ja

רבא איך שיפורא:

sofarit kuin suuri

Ja minä olin hengessä viikon ensimmäisenä päivänä, ja kuulin takaani sen suuren äänen, kuin sofarit.

¹¹ דאמר אילין דחזית כתוב בכתבא ושדר לשבע עדתא

seurakunnille seitsemälle lähetä ja kirjassa kirjoita mitä näit asiat sanotut .

לאפסוס ולזמורנא ולפרגמוס ולתאוטירא ולסרדיס

Sardis'lle ja Taotairalle ja Pergamos'lle ja Zmornalle ja Efesokselle

ולפילדלפיא וללדיקיא:

Laodikealle ja Filadefilalle ja

¹² והפכת למדע קלא אינא דמלל עמי וכד עטפת חזית

minä näin käännyin kun ja kanssani puhui että ääni tietääkseni käännyin ja

שבע מנרן דדהבא:

kullasta menorat seitsemän

"Ne asiat, jotka on sanottu, mitä näit, kirjoita kirjaan, ja lähetä seitsemälle seurakunnalle: Efeso, Zmorna ja Pergamos, ja Taotaira ja Sardis, ja Filadelfia ja Laodikea." Ja minä käännyin, tunnistaakseni sen äänen, joka kanssani puhui, ja kun käännyin, minä näin seitsemän kultaista menoraa.

13 ובמצעתא דמנרתא איך דמותא דברנשא ולביש אפודא
 efod yllään ja ihmispojan kaltainen kuin menoroiden keskellä ja .
 ואסיר ציד תדוהי אסרא דדהבא:
 kultainen vyö rintansa ympäri vyötetty

Ja menoroiden keskellä, kuin miehen kaltainen, ja puettuna efod'iin, ja rinnan ympäri vyötetty kultaisella vyöllä.

Efod on ylimmäisen papin vaate, TgEx.28:6 ym. Meidän Raamatussamme usein 'kasukka'.
 Muualla tässä käytetään eri sanoja vaatteista.

14 רשה דין וסערה חור איך עמרא ואיך תלגא ועינוהי
 silmänsä ja lumi kuin ja villa kuin valkoinen hiuksensa ja mutta hänen päänsä
 איך שלהביתא דנורא:
 tulen liekit kuin

Mutta Hänen päänsä ja hiuksensa olivat valkoiset kuin lampaan villa ja kuin lumi, ja silmänsä kuin tulen liekit.

15 ורגלוהי בדמותא דנחשא לבניא דמחם באתונא וקלה
 äänensä ja pätsissä kuumennettu Libania pronssin kaltaisuudessa jalkansa ja
 איך קלא דמיא סגיאא:
 monien vesien ääni kuin

Ja jalkansa Libanian pronssin kaltaiset, pätsissä kuumennetun, ja äänensä kuin monien vesien ääni.

16 ואית לה באידה דימינא שבעא כוכבין ומן פומה נפקא
 lähti suustaan ja tähdet seitsemän oikean kädessään hänen oli ja .
 רומחא חריפתא וחזתה איך שמשא מחויא בחילה:
 voimassaan ilmestyy aurinko kuin näin hänet ja terävä miekka

Ja Hänen oikeassa kädessään oli seitsemän tähteä, ja suustaan lähti terävä miekka, ja minä näin hänet, niin kuin aurinko ilmestyy voimassaan.

17 וכד חזיתה נפלת על רגלוהי איך מיתא וסם עלי אידה
 kätensä ylleni asetti ja kuollut kuin jalkojen ylle kaadu in näin hänet kun ja
 דימינא למאמר לא תדחל דאנא איתי קדמיא ואחריא:
 viimeinen ja ensimmäinen olen minä sillä pelkää älä sanoen oikean

Arameasta suomeksi käännetty Johanneksen ilmestys on kolmas osa projektia, jossa julkaistaan kaikki Uuden Testamentin tekstit arameasta käännettyinä. Käännöstyö avaa meille länsimaisille kristityille ikkunan idän kristillisyyteen, jossa Raamatun tekstit ovat olleet käytössä arameankielisinä alkuseurakunnan ajoista lähtien. Aramean kielen elävyydestä johtuen näitä kirjoituksia ei ole käännetty eikä muokattu, vaan ne ovat meidän käytössämme sellaisina kuin niitä on luettu Syyrian, Irakin ja muiden lähi-idän kristillisissä kirkoissa hyvin varhaisista ajoista lähtien.

Aramea-Suomi interlineaari avaa meille mahdollisuuden lisätä ymmärrystämme niin idän kirkkojen opetuksesta kuin Raamatun teksteistä muutenkin.

Tuomas Leväsen ansiokas käännöstyö on tuonut nämä tekstit ulottuvillemme.

9 789527 111055